

MEMORIA DE ACTIVIDADE 2022 XERACIÓN S. COOP GALEGA

Proxecto de sensibilización e formación feminista.....	02
Proxecto Enredadas.....	03
Proxecto de atención a mulleres en situación de vulnerabilidade	06
Proxecto de Envellecemento Activo.....	08
Servizo de Dinamización comunitaria.....	08
Proxecto Sementando cidadanía.....	10
Servizo de Inclusión Sociolaboral.....	14

PROXECTO DE SENSIBILIZACIÓN E FORMACIÓN FEMINISTA

O obxectivo é construír unha sociedade baseada na igualdade, partindo dos compromisos de implementar e apuntalar boas prácticas e corrixir as desigualdades que perviven, artellando as ferramentas necesarias para avanzar cara á igualdade non so formal, senón real.

Xeracción dispón dunha oferta formativa en materia de xénero, igualdade entre mulleres e homes e conciliación da vida familiar, laboral e persoal dirixida a empresas públicas e privadas, administracións públicas e outras organizacións, así como á poboación en xeral.

Neste senso, a Administración local ten a posibilidade de ser un modelo de referencia para outras entidades tanto públicas como privadas do municipio con respecto á igualdade de oportunidades de xeito que a súa organización e traballo sexa sensible ás diferenzas de xénero e adecuada ás necesidades de homes e mulleres. Tendo en conta isto é fundamental a sensibilización e formación do persoal técnico e político municipal en igualdade de oportunidades, a eliminación da linguaxe sexista dos seus documentos, así como, desagregar os datos por sexos como xeito de visibilizar e promover unha imaxe equilibrada de mulleres e homes do municipio.

As accións formativas son de diferente tipo:

- ♀ Básicos: Introducen o marco de referencia ou sistema explicativo que servirá de base para a construción dos xéneros e formación básica en igualdade de oportunidades.
- ♀ Específicas: Formacións referidas a aplicación práctica da perspectiva de xénero en diferentes ámbitos, deconstrución de estereotipos, evolución lexislativa e tratamento da violencia machista.

Para alcanzar este obxectivo, necesitamos incidir en tódolos espazos da vida pública posibles, non so na Administración pública. Por este motivo tamén diriximos os nosos servizos formativos e de asesoría, á iniciativa privada.

Por outra banda promovemos, deseñamos e levamos a cabo accións reivindicativas, campañas e xornadas de sensibilización.

ALGÚNS EXEMPLOS DO NOSO TRABALLO NO 2022

Programa Vixia

En colaboración coa concellería de sanidade do concello de Ourense desenvolvéronse obradoiros para traballar certos conceptos que nos permitiran por unha banda palpar os prexuízos en torno á igualdade, debater sobre eles e por outra banda aclaralos para que a conceptualización destes termos xere unha transformación de actitudes, conductas e accións e sobre ciberbulling en varios institutos do Concello.

Programa Sabes

En colaboración coa concellería de sanidade do concello de Ourense desenvolveuse unha escola de familias con mulleres en risco de exclusión social derivadas de Servicios sociais onde se traballaron conceptos relacionados coa perspectiva de xénero, detectar dinámicas e conductas machistas, introducir o feminismo na crianza e na educación e cuestionar os roles e estereotipos de xénero.

Campaña E nos que pintamos neste da Igualdade?

Xunto co Concello de Baños de Molgas desenvolvemos esta actividade, coa que pretendemos continuar co traballo iniciado co mural do ano 2020 e a campaña Visibilizándonos do 2021, co fin de por en valor o papel das mulleres no rural, mulleres que marcaron dun ou doutro xeito a nosa historia vital e a historia do concello.

Utilizáronse as instalacións do novo parque no casco vello do concello, para crear un espazo de autocoidado e apoio mutuo para as mulleres. Organizáronse tres sesións cun grupo de mulleres nas que se acondicionou o espazo público do parque, a través da preparación de xardineiras e se tinguiu o espazo de lilá.

Nas mesmas xornadas de convivio, compartíuse un pequeno almorzo colaborativo e aproveitouse o espazo para falar da relevancia do papel da muller nos espazos públicos e reflexionar sobre como as violentan para coartar a súa participación.

As xornadas de convivio desenvolvéronse durante o 19 de maio, o 26 maio e o 23 de xuño de 2022.

Para a difusión da campaña utilizáronse notas informativas, cartaces e publicacións nas redes sociais do Concello.

PROXECTO ENREDADAS

EnRedAdas é un proxecto de atención a mulleres vítimas de violencia machista financiado pola Fundación La Caixa dende xullo de 2022, que pretende abordar a desigualdade entre homes e mulleres na nosa sociedade, a recuperación da autoestima das mulleres superviventes de violencia machista e o seu illamento social.

O programa pretende ser un recurso integral de atención psicosocial co obxectivo xeral de impulsar o desenrolo integral e o proceso de inclusión social das mulleres vítimas de violencia de xénero a través da atención psicosocial e o apoio mutuo.

Como pilar fundamental da nosa forma de traballar destaca evitar a sobreprotección e respectar a autonomía das persoas. Entendemos a atención como un dereito propio da cidadanía e non como unha acción graciable, e

como tal a muller debe participar no seu proceso de forma activa e respectando as súas decisións.

ACTUACIÓNS

Trabállase a través dun servicio individual de información, orientación e apoio psicolóxico en habilidades sociais e xestión emocional.

O proxecto pon a disposición das mulleres participantes, un total de 36 horas de sesións individualizadas por participante coa psicóloga, traballadora social e mediadora para traballar:

- ♀ Avaliación e diagnóstico emocional-afectivo
- ♀ Avaliación e diagnóstico neuropsicolóxico.
- ♀ Apoio e orientación psicolóxica.
- ♀ Xestión emocional.
- ♀ Entrenamento individualizado en habilidades sociais.
- ♀ Información e orientación na solicitude e tramitación de prestacións e recursos da carteira de servicios sociais
- ♀ Asesoría en materia de trámites de estranxeiría (permisos de residencia, arraigo social, reagrupación familiar, retorno voluntario, nacionalidade...)
- ♀ Mediación e xestión do conflito.

Por outra banda traballárase tamén dende unha atención grupal co obxectivo de crear redes de apoio mutuo.

A técnica en mediación facilita 2 redes de apoio mutuo para mulleres vítimas de violencia de xénero. Cada rede está formada por 15 participantes i entre 3 e 5 persoas voluntarias do Plan de voluntariado. Trátase dunha atención centrada no autocoidado mutuo i en traballar as habilidades de afrontamento e resiliencia. O grupo pretende ser un espazo de apoio en el que compartir y reflexionar sobre outras situacións que le produzan malestar e sufrimento e interfiran no desenrolo diario.

Cada Rede reunirase en 10 sesións de 2 horas de duración, cada 15 días. Os contidos serán os seguintes:

- ♀ Autoconcepción e autoestima
- ♀ Emoción: Vivencias e sentires
- ♀ Do coidado ó autocoidado
- ♀ Comunicación xestión de conflitos
- ♀ Saúde sexualidade
- ♀ A importancia de facer cousas que me gusten: ocio e saúde.

Panificáronse saídas de campo e actividades de ocio grupais: rutas por o monte, concertos e teatro. O obxectivo destas saídas é que a rede de apoio trascenda das sesións formais do grupo e así se lle poda dar continuidade a través do Plan de Voluntariado da entidade.

As sesións realizaranse nas instalacións da entidade excepto as saídas de campo.

A dinámica de traballo en cada sesión será a seguinte:

Os primeiros 15 minutos a técnica de mediación realizará dinámicas de grupo para profundizar na cohesión do grupo. Posteriormente, a profesional impartirá un taller de 30 minutos onde introducirá o tema a tratar e proporcionará ferramentas específicas sobre a materia. A seguinte hora o grupo debaterá sobre o tema e explorará as súas ferramentas persoais. Terán un rol importante as persoas voluntarias que poderán aportar a súa experiencia de como foron capaces de facer uso de recursos externos e de recursos persoais en situacións similares ás que plantexen as beneficiarias do proxecto.

Os últimos 15 minutos plasmarase de forma visual as principais conclusións e aportacións da rede durante a sesión. Para elo utilizamos cartulinas a modo de paneis no que expresalo desde con comentarios escritos ata debuxos e o que elas consideren para expresalo dunha forma máis creativa e inspiradora. O obxectivo deste último paso é que cada Rede obteña ó final do proxecto unha recompilación de recursos elaborado en conxunto que visibilice o traballo grupal que se realizou.

As temáticas dos talleres foron as seguintes:

- ♀ Taller de sexualidade e saúde: Co obxectivo de reconstruír a relación das mulleres coa súa sexualidade, creando un novo imaxinario lonxe da violencia e de prácticas abusivas, fortalecendo prácticas sas e satisfactorias para as mulleres.
- ♀ Taller de coñecemento e autocoidado. Co obxectivo de xerar prácticas seguras de autocoidado, autoconhecimento e fomentar as accións individuais que repercutirá en relacións interpersoais saudables.
- ♀ Taller de ocio e saúde. Co obxectivo de aportar mecanismos positivos de ocio e saúde que modulen as relacións entre as persoas e o seu entorno e que poden actuar en diversas ocasións e circunstancias mellorando a saúde, o benestar e a felicidade.
- ♀ Taller de xestión de conflitos e comunicación. Co obxectivo de proporcionar ferramentas de participación e comunicación ás participantes que fomente a creación de redes corresponsables e satisfactorias para tódalas persoas implicadas na situación.
- ♀ Taller de emoción: vivencias e sentires. Co obxectivo de xestionar as emocións a través do sentir as experiencias vividas pola muller supervivente da violencia machista aportando ferramentas para a súa xestión.

Os recursos humanos necesarios para a Xestión e implementación das actividades plantexadas son:

- ♀ 1 traballadora social da cooperativa, con formación específica en intervención social que ofertará 20 horas semanais, 400 horas totais de asesoría social e persoal, 625 horas a labores de xestión e difusión do proxecto.
- ♀ 1 psicóloga da cooperativa, con formación específica en intervención social que proporcionará 20 horas semanais, 1000 horas totais de orientación e apoio psicolóxico.

- ♀ 1 traballadora social da cooperativa, con formación específica en mediación que ofertará 20 horas semanais, 400 horas totais de servizo de mediación familiar e 625 do grupo de apoio.
- ♀ 1 técnica contratada con formación específica en dinamización para ofertar 100 horas para a preparación, deseño e dinamización dos talleres.
- ♀ 10 voluntarias para crear os grupos de apoio e implementar as actividades relacionadas con eles. Ditas voluntarias serán mulleres que foron vítimas de violencia machista e participaron en programas anteriores, priorizando a mulleres de colectivos vulnerables como mulleres con discapacidade e inmigrantes, xerando unha rede de comunidade i empoderamento a través de diversos prismas.

Os recursos materiais que se necesitaron son:

- ♀ Local para a xestión i execución das actividades: Aluguer de instalacións con espazos separados para os itinerarios individualizados.
- ♀ Mesas e cadeiras
- ♀ Medios audiovisuais
- ♀ Ordenadores e conexión a internet.
- ♀ Desprazamento para as saídas de campo e de ocio.

RESULTADOS

En 2022 houbo 22 mulleres beneficiarias directas no proxecto, 18 mulleres superviventes da violencia machista e 4 voluntarias. Esperase chegar as 50 mulleres participantes en 2023.

Aínda que algunhas mulleres non tiveron unha participación moi constante, a rede creada no seno do grupo está sendo valorada moi positivamente.

Por cada participante ábrese un expediente que recollerá os resultados da entrevista previa e tamén das diferentes fases descritas no apartado de metodoloxía. Unha vez finalizado o proxecto en xuño de 2023 analizarase a conveniencia de que as beneficiarias participen en futuros proxectos de voluntariado a través do Plan de Voluntariado da Entidade. Este paso facilitará a transición, en aqueles casos que se considere recomendable, a un rol máis empoderado onde a muller contribuirá coa súa experiencia a apoiar a outras mulleres que vivan situacións similares ás que elas superaron.

PROXECTO DE ATENCIÓN A MULLERES EN SITUACIÓN DE VULNERABILIDADE

En Colaboración coa Agrupación de asociacións veciñais Miño, a Asociación Participación e a Asociación Veciñal As Termas, puxéronse en marcha no 2022 programas de atención a mulleres en situación de vulnerabilidade na comarca de Ourense e no Centro Penitenciario De Pereiro.

Na nosa intervención, procuramos evitar a sobreprotección e respectar a autonomía das persoas. Entendemos a atención como un dereito propio da cidadanía e non

como unha acción graciable, e como tal a muller debe participar no seu proceso de forma activa e respectando as súas decisións.

Dada a actual situación que se presentou coa crise sanitaria do COVID19, debemos recalendarizar os proxectos e modificar as actividades, debido as restriccións que tivemos que manter no número de participantes nas mesmas, suspendendo a atención presencial durante determinados meses do Estado de alarma e as actividades grupais.

Estes proxectos comprenderon a implantación de distintos servizos:

Servizo de Orientación social e persoal

A Traballadora Social levou a cabo un dende o local, vía presencial e telefónica, un servizo de información sobre a rede de recursos e ás prestacións a que poden ter dereito as usuarias, nas seguintes áreas:

- Sanitaria: Trámites coa tarxeta sanitaria, trámites administrativos co SERGAS, solicitude de cita previa por Internet...
- Servizos Sociais: Apoio na solicitude e tramitación de teleasistencia, Servizo de axuda a domicilio (SAD), Sistema para a autonomía e atención á dependencia (SAAD), solicitude de centros de día e residencias, xantar sobre rodas, servizo de transporte adaptado ou derivacións a outras entidades sen ánimo de lucro con outros programas específicos.
- Económica: Pensións contributivas da Seguridade Social e outras prestacións non contributivas.
- Ocio: Actividades propias da asociación e de outras entidades que lles poidan interesar e poidan desenrolar. Apoio no trámite e solicitude dos programas de vacacións ou balnearios da Xunta de Galicia.

Servizo de Orientación e atención psicolóxica

A Psicóloga da asociación ofertou no local, sesións individualizadas e grupais para traballar nas seguintes áreas:

- Avaliación e diagnóstico emocional-afectivo
- Avaliación e diagnóstico neuropsicolóxico
- Apoio e orientación psicolóxica.
- Intervención se é preciso en funcións cognitivas.

Servizo de Mediación familiar e comunitaria

A mediación familiar ofrece a creación dun contexto onde as partes afectadas poidan atopar e xerar condicións de posibilidade e oportunidades para o cambio; o cambio non pode ser concibido en termos de resolución, senón máis ben de transformación. O cambio por tanto non é o acordo senón o proceso percorrido para conseguilo, polo que devandito proceso debe incluír un método e un modelo que dirixa a mirada cara a unha óptica diferente á hora de entender o conflito. Así, ofrecemos ESTE servizo para poder xestionar conflitos derivados da situación familiar das mulleres usuarias que lle permitan avanzar nese proceso de empoderamento xa que elas mesmas se converteran en axentes do seu propio cambio.

PROXECTO DE ENVELLECIMENTO ACTIVO

O envellecemento poboacional é unha realidade que require gran atención, polo seu incremento rápido e progresivo e polo aumento das condicións de dependencia que van aparecer.

Na actualidade os estilos de vida pouco saudables facilitan a exposición a riscos que inflúen directamente na saúde e na calidade de vida. Esta situación provoca unha vellez patolóxica que require apoio, atención ou institucionalización polo que aumenta o índice de dependencia global provocando unha maior demanda dos servizos sociais, dos servizos de saúde, dos programas de axuda e das redes complementarias de asistencia.

Iste problema socio-demográfico evidencia as insuficiencias e carencias ás que facer fronte e a necesidade de adaptarse a esta nova situación. Para soportar os cambios sociais e o seu impacto compre poñer en práctica medidas que favorezan e aumenten o grao de saúde e benestar, concienciando á sociedade para traballar dende etapas temperás nun proceso de envellecemento activo que aumente a autonomía persoal e atrase a aparición de factores de vulnerabilidade e dependencia.

A alta taxa de envellecemento da sociedade ourensá fai necesario o fomento do benestar de gran parte da nosa poboación. E ante o aumento da lonxevidade é importante procurar a máxima autonomía dos nosos maiores, durante o maior tempo posible.

Obradoiros de desenvolvemento cognitivo

Desenvolveronse obradoiros nas asociacións veciñais a través da convocatoria de cursos de Participación cidadá do concello de Ourense. A través da convocatoria Pública de selección de actividades en Programas para centros cívicos da concellería de Servizos sociais do Concello de Ourense realizamos obradoiros de desenvolvemento cognitivo no centro cívico de Mariñamansa entre novembro e decembro de 2022.

Tamén se desenvolveron obradoiros de memoria nas asociacións veciñais do Concello de Baños de Molgas entre novembro e decembro de 2022.

Consistiron en talleres grupais de estimulación cognitiva para o mantemento das capacidades conservadas mediante o adestramento das funcións cognitivas (memoria, atención, razoamento, percepción, linguaxe, orientación espazo temporal, praxias e función executivas).

SERVIZO DE DINAMIZACIÓN COMUNITARIA

Desde as súas orixes as asociacións desempeñaron o papel de axente de cambio social, o movemento veciñal perfilouse como un elemento esencial á hora de "facer cidade" . Unha cidade que conta nos seus barrios cunha diversidade de xentes en canto ás súas orixes, as súas culturas, as súas historias, as súas ideoloxías ..., pero que comparten un territorio e, a miúdo, necesidades, preocupacións e aspiracións. As

Asociacións Veciñais postuláronse como ferramentas a través das cales dar forma a ese espazo común que é posible construír en torno ao barrio. O barrio entendido como unha oportunidade para o encontro de todos e todas .

Dende Xeracción abordamos a participación dende o convencemento de implicar aos diferentes axentes sociais na diagnose das problemáticas e na procura das solucións de maneira consensuada e participada. Para elo empregamos metodoloxías e ferramentas que fomentan e xeran espazos de reflexión e diálogos colectivos, encamiñados á construción de coñecemento en común.

Por isto, en colaboración coa Agrupación Miño, desenvolvemos un servizo de Participación e dinamización comunitaria, para apoiar ás asociacións veciñais que forman parte da agrupación.

Este proceso constrúese e leva o seu tempo, xa que debemos primeiro desaprender para logo aprender a funcionar con outras lóxicas. Non estamos habituados a traballar cun enfoque participativo, non é o habitual que encontremos espazos que propoñan estas lóxicas que, por tanto, non temos incorporadas. Non se pode reducir a participación a asumir propostas que outras persoas elaboran para resolver os meus problemas.

Temos dereito e a responsabilidade de participar en todo o que nos afecta na nosa vida cotiá, pero para elo debemos ter a posibilidade de participar na identificación dos temas sobre os que participar.

Trátase de levar a cabo actividades que:

- Tiveran como obxectivo a formación en técnicas, ferramentas e dinámicas participativas,
- Ou ben darlle esa perspectiva participativa a calquera outra actividade ou proceso (selección de cursos para levar a cabo na asociación, dinamizar unha asemblea, de que maneira se poden priorizar as obras no barrio, que reclamar ante a administración, etc).

Pero que é dinamizar?

- Engadir dinamismo a unha actividade, desenrolala o facer que cobre máis importancia.
- Imprimir rapidez e intensidade a un proceso.

Abordamos o servizo dende diversas liñas de traballo:

Mediación

En xeral, o camiño para resolver problemas é a vía adversarial, na que uns gañan e outros perden, e estes últimos son sancionados. Pero este sistema non resolve o conflito, ó contrario, tenden a profundizarse. A mediación é unha ferramenta para abordar o conflito mediante o diálogo, e o respecto entre as partes, creando unha cultura de participación, de corresponsabilización, a plena cohesión da comunidade, outorgando aos cidadáns e cidadás un papel activo ante os conflitos e as solucións.

Dende Xeracción ofrecemos formación en mediación (técnicas de comunicación eficaz, ferramentas para enfrontar situacións conflitivas, dinámicas...) para xestionar os

conflitos de forma construtiva e ademais poñemos á disposición das asociacións un servizo de mediación veciñal no que se poderán abordar estas situacións puntuais na procura dun acordo que mellore as relacións entre as veciñas para que ese conflito non se enquiste e quebre relacións que afectarán ao resto do barrio.

Perspectiva de xénero

O obxectivo é construír unha sociedade baseada na igualdade, partindo dos compromisos de implementar e apuntalar boas prácticas e corrixir as desigualdades que perviven, artellando as ferramentas necesarias para avanzar cara á igualdade non so formal, senón real.

Neste sentido a maiores de formación neste eido, promovemos, deseñamos e levamos a cabo accións reivindicativas, campañas e xornadas de sensibilización.

Orientación psicolóxica

Este servizo ten a fin de fomentar o benestar e o crecemento persoal nas diversas etapas vitais. Acompañar e dar apoio psicolóxico a persoas e grupos no afrontamento de problemas ou en situacións vitais críticas/delicadas (enfermidade, falecemento de familiares, perda de emprego...).

Apoio na búsqueda de financiación

Dende o servizo apoiase ás asociacións veciñais a buscar financiación para os seus proxectos, de tres xeitos:

- ♀ Búsqueda e tramitación da subvención.
- ♀ Realización da actividade: proceso participativo, curso de formación, servizo de mediación, apoio psicolóxico, xornadas de igualdade...
- ♀ Xustificación da subvención.

O programa desenvolveuse entre o 18 de xaneiro e o 31 de decembro de 2021.

PROXECTO SEMENTANDO CIDADANÍA

O grupo familiar, entendido como sistema no que todos os membros interactúan e inflúense recíprocamente, pasa ao longo do seu desenvolvemento por diversos momentos (ciclos evolutivos) con características específicas, previsibles unhas e outras imprevistas. Para todas elas a familia ha de ter a suficiente capacidade de adaptación, que lle permita continuar desenvolvendo adecuadamente as funcións que lle son inherentes. Dende esta perspectiva, a familia inclúe a todas as persoas que se consideran parte dela, que a apoian e se preocupan por ela ou por algún dos seus membros de forma habitual, exista ou non un vínculo de sangue. É dicir, inclúe a familiares, amizades, persoas próximas, veciñanza, etcétera. A calidade de vida dunha familia refírese ao seu benestar. Depende dos membros que a forman, das súas propias experiencias, das súas relacións con outras persoas, e das relacións entre elas. As familias teñen maior calidade de vida cando:

- ♀ As súas necesidades están cubertas.

- ♀ Gozan da vida en familia.
- ♀ Todos os familiares teñen oportunidades de buscar e lograr obxectivos importantes para eles. Para cada familia a calidade de vida é diferente. Pero hai aspectos comúns a todas as familias.

A familia é un subsistema onde as persoas aprenden a interactuar co seu medio, incrementar e fortalecer redes de apoio informal, é ademais a rede formal de apoio básico para os seus integrantes. A familia é o elemento básico para o desenvolvemento emocional das persoas. Por eso, dende esta perspectiva, coa posta en marcha deste proxecto espérase mellorar a interacción e unión entre os seus membros a través da comunicación, definición de funcións e responsabilidades e solución de conflitos, mellorando así o sentimento pertenza comunidade.

E dende este concepto, o Proxecto sementando cidadanía pretendeu ser un servizo de apoio ás Familias, que complementa a intervención dos servizos sociais comunitarios e oferta un servizo de mediación en conflitos, demanda non resolta en ningún servizo público, contando este ano cunha oficina móbil financiada por AGADER, que nos permite achegar os servizos o rural da provincia.

METODOLOXÍA E ACTUACIÓNS

Traballouse con medidas de acción positiva para á igualdade e a promoción da autonomía persoal e a integración social, buscando o desenrolo das súas capacidades. A nosa actuación estivo dirixida cara a consecución dunha forma de vivir a cidadanía incorporando a perspectiva de xénero na súa totalidade. Así a través das distintas áreas, de planificación, execución, comunicación i avaliación do proxecto, impulsouse a introducción da perspectiva de xénero.

Dende as áreas de planificación i execución, identificouse qué desigualdades entre mulleres e homes podían afectar ó seu plantexamento, contido e desenrolo, i establecéronse medidas para eliminalas en tódalas fases. Hai que ter en conta que existen posicións e necesidades de partida diferentes entre mulleres e homes e tamén que o impacto a causa da intervención tamén pode ser diferente.

Dende a área de comunicación, empregamos en tódolos documentos informativos e formativos unha linguaxe inclusiva i evitar contados e accións que reproduzan estereotipos e os roles tradicionais de xénero.

Dende a área da avaliación establecemos preguntas e indicadores de resultados tendo en conta a análise de presenza na actividade, do acceso e da satisfacción desagregados sempre por sexo.

A traballadora social foi a primeira en recibir ás persoas derivadas ó servizo da Unidade de Coordinación contra a Violencia sobre a Muller integrada na Subdelegación de Goberno de Ourense, coa UFAM da policía Nacional, la unidad especializada de la policía local de Ourense, coas Unidades de Intervención social, o servizo de extraxeiría e o CIMM do concello de Ourense, con servizos sociais dos concellos de Baños de Molgas, Vilar de Barrio ou o CIMM de Maceda, cos que levamos casos conxuntamente e co equipo psicosocial de Complexo Hospitalario de ourense e do programa de

atención a mulleres en situación de vulnerabilidade EnRedAdas de Xeracción. Neste primeiro momento, realizouse o diagnóstico da situación social e finalmente configurárase o inicio do proxecto individualizado, concretando un acordo coas participantes.

O obxectivo principal foi favorecer a autonomía e benestar de familias en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social. O proxecto pretendeu promover o benestar das familias participantes potenciando os factores de protección e minimizando os factores de risco que se atopan na contorna familiar para poder levar a cabo unha verdadeira prevención. Así mesmo, preténdese incrementar as competencias das persoas e das familias para que poidan satisfacer as súas necesidades, resolver as súas situacións problemáticas e mobilizar os recursos persoais e sociais necesarios para mellorar a autonomía e o control.

Desenvolvéronse distintas actuacións:

1. Servizo de orientación, información, atención, orientación e asesoramento persoal e social.

A traballadora social encargouse de realizar o diagnóstico da situación social familiar na fase de acollida e finalmente configurar o inicio do itinerario, concretando un acordo coas participantes deseño do proxecto individualizado e a intervención:

Na fase de desenrolo desenvolvéronse entrevistas e acompañamentos coa finalidade de apoiar o proceso que a persoa estaba levando a cabo, avaliar o impacto da intervención que se realiza co fin de valorar a mellora da súa situación inicial, así como de apoio directo nas relacións con outras entidades, organismos e servizos. Estas entrevistas recolleron tamén actividades de información e orientación nas solicitudes e tramitación de prestacións e recursos da carteira de servizos sociais, asesoría en materia de trámites de extranxeiría e información sobre os distintos recursos formativos e de búsqueda de emprego.

Na fase de peche, espazo de finalización do proceso, deuse unha valoración de cal foi o grao de implicación e desenrolo da persoa.

2. Servizo de atención, apoio e orientación psicolóxica

Este servizo procurou fomentar o benestar e o crecemento persoal nas diversas etapas vitais, a través do acompañamento e o apoio psicolóxico e o análise da situación persoal, dos recursos que posúe e que ten ó seu alcance, dos intereses, motivacións e emocións, para acadar outras actuacións que conduzan á resolución do problema mediante a aprendizaxe e a mellora das capacidades.

A intervención individual da psicóloga de Xeracción centrouse na persoa, na súa autonomía e crecemento persoal, co obxecto de:

- ♀ Promover o cambio necesario no pensamento, sentimentos e comportamento para resolver a perda da autoestima, sentimentos de desamparo, desesperanza e incompetencia.
- ♀ Diminuír e controlar ese malestar que pode derivar en ansiedade, depresión, conflitos relacionais, dificultades de comunicación, illamento, impulsividade, ira e violencia, soidade, condutas destrutivas.
- ♀ Desenvolver as habilidades necesarias para favorecer o cambio que permita o logro de obxectivos persoais e afrontar dunha forma máis eficiente futuras situacións de dificultade.

3. Servizo de Mediación comunitaria e familiar

Unha técnica en mediación, unha terceira imparcial, neutral, capacitada idóneamente e sen ningún poder de decisión, facilitou a comunicación e propostas que satisfíxeran a ambas partes do conflito.

Cando a unha persoa usuaria se lle presentaba un conflito, un problema no que a comunicación estivera rota e non se puidera chegar a un acordo, a traballadora social derivou a intervención á técnica en mediación.

A Mediación é un espazo de comunicación, un espazo onde a responsabilidade das decisións recae sobre os membros da familia ou as partes e non sobre un terceiro. Un espazo onde é máis fácil alcanzar un acordo, unha decisión compartida, que logo podamos cumprir.

O Servizo de Mediación, interveu nos seguintes tipos de conflitos:

- ♀ Dentro da propia comunidade de veciñas/os e/ou entre comunidades de veciñas/os por mor de derramas, impagos de alugueiro, problemas con mascotas...
- ♀ Conflitos de parella, cos fillos e fillas, con persoas maiores cando hai tres xeracións na casa...

Contamos cos seguintes recursos humanos para o programa:

- ♀ Unha traballadora social, contratada pola cooperativa, con formación i experiencia específica en materia de extranxeiría e Orientación sociolaboral, que ofertou 144 horas de servizo de asesoría social e persoal e orientación laboral.
- ♀ Unha psicóloga, contratada pola cooperativa, que proporcionou 96 horas de orientación e apoio psicolóxico.
- ♀ Unha traballadora social, contratada pola cooperativa, con formación específica como técnica en Mediación e resolución de conflitos, no ámbito social e comunitario, educativo e familiar, que proporcionará 96 horas de mediación.

Para o desenvolvemento deste Programa Integral a entidade contou coas instalacións propias en réxime de aluguer, onde se levaron a cabo as actuacións das profesionais das distintas disciplinas (social, psicolóxica, mediación) situado na rúa Morafín N° 2. Así mesmo, conta con mesas e cadeiras, distintos medios audiovisuais, ordenadores, teléfono e conexión a internet.

Contouse tamén cunha oficina móbil, unha furgoneta Renault Trafic equipada para desenvolver as entrevistas e atencións, achegando así os servizos a poboación do rural con alta dispersión, envellecemento e dificultades de accesibilidade.

O Programa desenvolveuse entre xaneiro e decembro de 2022.

AVALIACIÓN

Atendéronse de xeito individualizado a 22 persoas, 15 familias.

O traballador social atendeu a 16 persoas en orientación laboral.

A psicóloga desenvolveu apoio psicolóxico con 9 persoas.

Dende o servizo de mediación interviuse en 12 conflitos familiares.

O servizo de adquisición de habilidades de coidado de dependentes interveu con 5 familias en risco de exclusión social con menores a cargo.

SERVIZO DE INCLUSIÓN SOCIOLABORAL

O grupo familiar, entendido como sistema no que todos os membros interactúan e inflúense recíprocamente, pasa ao longo do seu desenvolvemento por diversos momentos (ciclos evolutivos) con características específicas, previsibles unhas e outras imprevistas. Para todas elas a familia ha de ter a suficiente capacidade de adaptación, que lle permita continuar desenvolvendo adecuadamente as funcións que lle son inherentes. Dende esta perspectiva, a familia inclúe a todas as persoas que se consideran parte dela, que a apoian e se preocupan por ela ou por algún dos seus membros de forma habitual, exista ou non un vínculo de sangue. É dicir, inclúe a familiares, amizades, persoas próximas, veciñanza, etcétera. A calidade de vida dunha familia refírese ao seu benestar. Depende dos membros que a forman, das súas propias experiencias, das súas relacións con outras persoas, e das relacións entre elas. As familias teñen maior calidade de vida cando:

- ♀ As súas necesidades están cubertas. Gozan da vida en familia.
- ♀ Todos os familiares teñen oportunidades de buscar e lograr obxectivos importantes para eles.
- ♀ Para cada familia a calidade de vida é diferente. Pero hai aspectos comúns a todas as familias.

O proxecto buscou promover o benestar das familias participantes potenciando os factores de protección e minimizando os factores de risco que se atopan na contorna familiar para poder levar a cabo unha verdadeira prevención. Así mesmo, preténdese incrementar as competencias das persoas e das familias para que poidan satisfacer as súas necesidades, resolver as súas situacións problemáticas e mobilizar os recursos persoais e sociais necesarios para mellorar a autonomía e o control.

No momento actual, constatamos que o confinamento empeorou os casos de violencia de xénero, aumentando e revestíndoos dunha maior complexidade. O confinamento en moitos casos encerrou ás vítimas de violencia machista cos seus maltratadores. A situación é complexa porque a posibilidade de resposta das institucións viuse moi mermada, sendo a prioridade fundamental nestes momentos críticos a loita contra a pandemia e tamén se complican as situacións económicas das familias. O mercado laboral, sofre a destrución de empregos en sectores moi golpeados pola crise do COVID-19.

No caso da poboación inmigrante, a dificultade na búsqueda de emprego recrudécese, polo descoñecemento da lexislación laboral e as situacións administrativas nas que se atopan.

Dada a situación,ponse de manifesto a falta de recursos institucionais, o déficit de habilidades sociais das propias familias, as situacións económicas complexas, etc, se perpetuaron e ante esta realidade observamos que actualmente son tres xeracións as que en moitos casos teñen que compartir vivenda, ben porque a falta de recursos lles impediu independizarse da casa familiar ou ben porque a imposibilidade de conciliar decidiuse volver á mesma, incrementando así as situacións de conflito dentro da propia unidade de convivencia familiar.

E dende este concepto, desenvolveuse este servizo de orientación e apoio á inclusión sociolaboral, que se complementou cunha axuda para cobertura de necesidades básicas non cubertas polo sistema de protección social público.

OBJECTIVOS

OBJECTIVO XERAL: Favorecer a inserción sociolaboral e benestar de familias en situación de vulnerabilidade e risco de exclusión social.

OBJECTIVOS ESPECÍFICOS

- ♀ Proporcionar un espazo de apoio emocional ás persoas en situación de vulnerabilidade.
- ♀ Fomentar o benestar e o crecemento persoal nas diversas etapas vitais, a través do acompañamento e o apoio psicolóxico.
- ♀ Desenvolver estratexias persoais e colectivas para a resolución de conflitos.
- ♀ Desenvolver a autoestima, asumindo a propia identidade, fomentando a empatía.
- ♀ Fomentar o autocoñecemento i empoderamento das mulleres supervivintes da violencia machista.
- ♀ Potenciar o coñecemento das persoas extranxeiras do mercado laboral e dos trámites administrativos da sociedade de acollida.
- ♀ Facilitar a incorporación sociolaboral das persoas participantes no proxecto.
- ♀ Facilitar o acceso a recursos básicos de subsistencia.

RECURSOS HUMANOS E MATERIAIS

- ♀ Un traballador social, contratado pola cooperativa, con formación i experiencia específica en Orientación sociolaboral.
- ♀ Unha psicóloga, contratada pola cooperativa, que proporcionará orientación e apoio psicolóxico dentro do servizo de apoio a inclusión sociolaboral.
- ♀ Unha traballadora social, contratado pola cooperativa, con formación i experiencia específica en mediación.

Para o desenvolvemento deste Programa Integral a entidade conta con instalacións propias en réxime de aluguer, onde se levarán a cabo as actuacións das profesionais das distintas disciplinas (social, psicolóxica, mediación) situado na rúa Moratín N° 2. Así mesmo, conta con mesas e cadeiras, distintos medios audiovisuais, ordenadores, teléfono e conexión a internet.

ACTUACIÓNS

As persoas destinatarias foron as persoas en situación de vulnerabilidade ou risco de exclusión social, pertencentes a colectivos inmigrantes, emigrantes retornadas ou refuxiadas, pertencentes a unha minoría étnica, con drogodependencias ou en procesos de rehabilitación, perceptoras de rendas de integración, subsidios ou prestacións similares, excluídas, procedentes de institucións de protección ou reeducación de menores, persoas con discapacidade ou enfermidade mental ou con responsabilidades familiares non compartidas, procedentes de núcleos familiares con ingresos inferiores a 2,5 veces o IPREM, residentes no Concello de Ourense.

Este servizo atendeu a 18 persoas entre o 1 de xullo e o 30 de novembro de 2022, das cales 13 contan con itinerario e cumpriron as prestacións obrigatorias.

Levou a cabo na cidade de Ourense, atendendo a persoas derivadas de tódolos concellos da provincia. O local está situado na rúa Moratín Nº2.

Este servizo constou de dúas liñas de actuación.

Servicio de Apoio a inclusión sociolaboral básica

Por un lado a traballadora social da entidade levou a cabo a titorización de todo o proceso, que é a chave para que o itinerario personalizado de atención se converta nun conxunto de obxectivos secuenciados e organizados en prioridade e non en recursos soltos que as persoas van realizando e que non están unificados por un criterio que estableza unha secuenciación. Establecemos as seguintes fases para o deseño do proxecto individualizado e a intervención:

- ♀ Fase de acollida: Realizouse o diagnóstico da situación social familiar e finalmente configurar o inicio do itinerario, concretando un acordo coas participantes.
- ♀ Fase de Desenrolo: Entrevistas e acompañamentos que teñen como finalidade apoiar o proceso que a persoa está levando a cabo, avaliar o impacto da intervención que se realiza co fin de valorar a mellora da súa situación inicial, así como de apoio directo nas relacións con outras entidades, organismos e servizos. Estas entrevistas recollen tamén actividades de información e orientación nas seguintes áreas:
  - Recursos sociais: Apoio e orientación na solicitude e tramitación de prestacións e recursos da carteira de servizos sociais.
  - Laboral: Información sobre os distintos recursos formativos e de búsqueda de emprego e acompañamento no itinerario de inserción.
- ♀ Fase de peche: Espazo de finalización do proceso. Desenrola unha valoración e devolución de cal foi o grao de implicación e desenrolo da persoa.

Por outra banda a psicóloga da entidade proporcionou orientación a fin de fomentar o benestar e o crecemento persoal traballando habilidades sociolaborais a través de técnicas de coaching, intelixencia emocional, e técnicas de motivación para a busca de emprego.

Trátase do análise da situación persoal, dos recursos que posúe e que ten ó seu alcance, dos intereses, motivacións e emocións, para acadar outras actuacións que conduzan a resolución do problema mediante a aprendizaxe e a mellora das capacidades e a preparación de entrevistas.

A intervención individual da psicóloga de Xeracción centrouse na persoa, na súa autonomía e crecemento persoal, co obxecto de:

- ♀ Promover o cambio necesario no pensamento, sentimentos e comportamento para resolver a perda da autoestima, sentimentos de desamparo, desesperanza e incompetencia.
- ♀ Diminuír e controlar ese malestar que pode derivar en ansiedade, depresión, conflitos relacionais, dificultades de comunicación, illamento, impulsividade, ira e violencia, soidade, condutas destrutivas.
- ♀ Desenvolver as habilidades necesarias para favorecer o cambio que permita o logro de obxectivos persoais e afrontar dunha forma máis eficiente futuras situacións de dificultade.

Servicio de mediación

Cando a unha persoa usuaria se lle presente un conflito, se lle de un problema no que a comunicación estea rota e non se poida chegar a un acordo, a traballadora social derivará a intervención á técnica en mediación. O servizo de mediación estará indicado para a intervención en conflitos veciñais, entre comunidades, conflitos de parella. O servizo de mediación entre a parella queda totalmente excluída nos casos de violencia de xénero.

METODOLOXÍA

Traballamos con medidas de acción positiva para á igualdade e a promoción da autonomía persoal e a integración social, buscando o desenrolo das súas capacidades. A nosa actuación estivo dirixida cara a consecución dunha forma de vivir a cidadanía que incorporase a perspectiva de xénero na súa totalidade. Así a través das distintas áreas, de planificación, execución, comunicación i avaliación do proxecto, tentouse impulsar a introdución da perspectiva de xénero.

Dende as áreas de planificación i execución, identificamos qué desigualdades entre mulleres e homes poden afectar ó seu plantexamento, contido e desenrolo, i establecemos medidas para eliminalas en tódalas fases. Hai que ter en conta que existen posicións e necesidades de partida diferentes entre mulleres e homes e que o impacto a causa da intervención tamén pode ser diferente. Establecemos obxectivos específicos para incrementar a igualdade de mulleres e homes e que fomentasen a participación en igualdade nas actividades.

Dende a área de comunicación, coidamos empregar en tódolos documentos informativos e formativos unha linguaxe inclusiva i evitar accións que reproduzan estereotipos e os roles tradicionais de xénero.

Dende a área da avaliación establecemos preguntas sobre qué fixemos para incorporar a perspectiva de xénero en cada fase. Sobre os indicadores de resultados temos en conta a análise de presenza nas actividades, do acceso e da satisfacción desagregados sempre por sexo.

SISTEMA DE AVALIACIÓN E INDICADORES

A última fase do proceso require establecer os mecanismos que permitan coñecer a situación das persoas tras a nosa intervención, e deste xeito avaliála. A partir da avaliación continua e o seguimento, púidose mellorar os procedementos, reaxustar os obxectivos, establecer medidas correctoras e identificar os métodos e protocolos de intervención e colaboración máis exitosos.

En relación ós instrumentos, para a avaliación contouse cos resultados directos da intervención. Realizouse unha avaliación de carácter cualitativo a través de entrevistas, avaliando a satisfacción das persoas participantes co servizo.

Para realizar a avaliación tivemos en conta os seguintes factores:

- ♀ **Indicadores de impacto:** Son os que miden a efectividade do programa e resultan especialmente útiles para analizar a situación das mulleres como consecuencia do desenrolo do proxecto. Analizouse como se mantén ou cambian de roles e a ruptura de estereotipos.

- ♀ Indicadores de xestión: Valorouse o grado de adecuación do proxecto ó planificado. Valoramos en que medida se xestionou o proxecto dacordo ó principio de igualdade, o que implicou realizar:
  - Análise do acceso á formación ocupacional para reconstruír a identidade profesional.
  - Análise da adquisición e desenvolvemento de competencias prosociais.
  - Análise do grao de satisfacción.
- ♀ Indicadores de realización: Análise do interese ou a necesidade das actividades, cobertura das necesidades de coidado no proxecto e análise da mobilidade e accesibilidade.
- ♀ Indicadores de resultados: Mediron o resultado a curto prazo das actividades do proxecto, o número de persoas que se beneficiaron. Tívoise en conta: o análise de presenza na actividade, o análise de acceso e o análise de satisfacción, desagregados por sexo e tramo de idade, comparando os resultados previstos e os reais.

Atendéronse 22 persoas no servizo de apoio a inclusión sociolaboral básica, 19 mulleres e 3 homes i esperase manter un seguimento máis alá da duración do presente programa. No servizo de mediación atendéronse 13 casos.

Traballouse para que as participantes obtiveran os recursos e ferramentas que mellorasen a empregabilidade das persoas participantes, as activasen laboralmente e lles proporcionasen competencias transversais que incrementen as súas posibilidades de inserción laboral.:

Avaliando proporcionalmente, dado que solo se concedeu o programa no primeiro período (5 meses) valoramos que se alcanzaron os obxectivos:

- ♀ Aumento da autonomía das participantes no proxecto.
- ♀ Mellora da autoestima das participantes no proxecto.
- ♀ Unha colocación laboral do 15,40% das participantes con itinerario de inserción laboral.

MÁIS INFORMACION EN www.xeraccion.com